

ŠAJĀ NUMURĀ:

■ Žurnāla "Latvijas Lopkopis" septembra numurā	2
■ LAD saņēmis pieteikumus platību apsekošanai ..	2
■ Konkursa "Tautas garša" uzvarētāji noskaidroti!	3
■ No 20. oktobra sāks avansa izmaksāšanu lauksaimniekiem	3
■ Nenokavē – trīs mēneši nodokļu nokavējuma un soda naudas atbalsta pieteikumam	4
■ Govju gulvietu ierīkošana	5
■ Meliorācijas sistēmu efektīvas darbības nodrošināšana	6
■ Saimniecības attīstībā palīdzējusi piedalīšanās projektos	7
■ Saldie ķirši pasaulē un Latvijā	8
■ Tava ideja un mūsu atbalsts – kopīgai attīstībai!	10
■ LEADER projekti – Ziemeļlatgales attīstībai	10
■ Atbalsts aktīviem iedzīvotājiem Ādažu novadā	11
■ Laiks izmantot ES atbalsta iespējas mežiem!	12
■ Medības ar dzinējiem	12
■ EK pret divējādas kvalitātes produktiem	13
■ Beigas ES cukura kvotu sistēmai	13
■ COPA–COGECA pret liellopu gaļas importu	13
■ Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2017. gada novembrī	14
■ Izvēlas bioloģisku aitu audzēšanu	15

AKTUALITĀTES

LATVIJA UN LIETUVA UZŅĒMĒJDARBĪBU VEICINĀS KOPĀ

Apvienot 100 pieredzējušus mentorus pārrobežu Mentoru tīklā uzņēmējdarbības attīstībai un uzņēmējdarbības uzsācējiem pieejamās atbalsta sistēmas uzlabošanai, – šādu izaicinājumu šogad uzņēmies Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC), iesaistoties Latvijas un Lietuvas pārrobežu sadarbības projektā.

Elīna Ozola, LLKC Lauku attīstības nodaļas vadītāja: "LLKC jau apmāca 20 konsultantus no visām projekta partnerorganizācijām, kuri tālāk darbosies mentoru tīkla izveidē, mentoru uzrunāšanā un apmācībā. Mācībās konsultanti apguva sarunu vadību un mācību

metožu lietojumu. Novembrī un decembrī notiks mācības par biznesa idejas attīstību un mentoringu biznesa attīstībā. Savukārt nākamgad plānota paša mentoru tīkla izveide un tikšanās ar uzņēmējiem, par ko informēsim atsevišķi."

Atgādinām, ka LLKC jau pašlaik īsteno dažādas uzņēmējdarbības veicināšanas un attīstības aktivitātes, koncentrējoties uz lauku reģioniem. Projekts "Uzņēmējdarbības atbalsta sistēmas izveide un pieejamība Zemgalē, Kurzemē un Ziemeļlietuvā" dos iespēju ne tikai sadarboties ar kaimiņvalstu organizācijām, bet strādāt arī pilsētās, kurās jau aktīvi darbojas pārējie projektu partneri.

Projekta vadošais partneris ir Zemgales plānošanas reģions. Tajā darbojas arī Kurzemes plānošanas reģions un Aizkraukles novada pašvaldība. No Lietuvas piedalās Šauļu inkubators, Paņevēžas biznesa centrs un Rokišķu rajona pašvaldības publiskā bibliotēka.

Projekta kopējais finansējums: 729 604,12 eiro (t.sk. ERAF finansējums 620 163,47 eiro). LLKC finansējums 106 206,00 eiro (t.sk. ERAF finansējums: 90 275,10 eiro). Projektu līdzfinansē: *Interreg V-A Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2014.–2020. gadam*. Plašāka informācija: www.latlit.eu

Ilze Rūtenberga-Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" SEPTEMBRA NUMURĀ

Žurnāla septembra numurā plašs apraksts par Igaunijas piensaimnieku kooperatīva "E-piim" projektu uzcelt Baltijas reģionā lielāko un modernāko piena pārstrādes rūpnīcu.

Par pašreizējo "E-piim" siera un piena pulveru ražotnēm un nākotnes iecerēm žurnālā stāsta "E-piim" vadītājs Jānuss Murakass. Viņš uzskata, ka Baltijas reģionā piena cenu iespējams palielināt vidēji par 4–6 centiem, ja tiek uzcelta rūpnīca, kurā var pārstrādāt ne mazāk kā 1000 tonnu svaigpiena dienā.

Žurnālā lasiet atskatu uz fermu dienu Burtnieku novada saimniecībā "Ceļmalas", kur norit izmēģinājums "Simentāles šķirnes zīdītājgovju kvalitātes analīze". Rakstā – gan par "Ceļmalu" saimnieku Gaumanu ģimenes pieredzi, gan LLKC ekspertu secinājumi par Simentāles šķirnes zīdītājgovju turēšanas ekonomiskajiem aspektiem.

Saimnieku pieredzes rubrikā lasiet arī par Latvijā pirmo un pagaidām vienīgo bioloģiski sertificēto olu ražotāju Nauri Vītoli. Viņam pieder divas olu ražotnes – bioloģiski sertificētā SIA "EK ovo" un SIA "Strau-

pes ligzda", kur audzē vistas brīvās turēšanas apstākļos. Nauris Vītols stāsta par savu pieredzi, kļūdām un risinājumiem gan konvencionālo, gan bioloģisko putnu audzēšanā. Turpat arī stāsts par Burtnieku novada SIA "Bē-bē" īpašnieku Alvi Bulu, kurš piecu gadu laikā, mācoties un konsultējoties ar nozares ekspertiem, spējis sasniegt labus rezultātus Latvijas tumšgalves šķirnes aitai un to krustojumu audzēšanā.

Lopkopjiem noteikti iesakām izlasīt LLKC Lopkopības nodaļas konsultanta-eksperta veterinārmedicinā Daiņa Arbidāna rakstu "Govju produktivitāte atkarīga no nagu veselības". Eksperts citstarp norāda – nagu apkope govju fermās jāveic 3–4 reizes gadā, gaļas liellopiem – 1–2 reizes gadā.

LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere žurnālā skaidro, kādēļ govju fermās nepieciešamas birstes, kā tās uzstādāmas un apkopjamas. LLKC lopkopības konsultante Aija Galeja skaidro, vai somatisko šūnu skaits pienā var būt pārlietu zems. Aitkopjiem noderēs Silvijas Dreijeres raksts, kā ar labu ēdināšanu cīnīties pret parazītiem aitai ganāmpulkos.

Zirgkopjiem būs interesanti izlasīt Annas Ērlihas interviju ar zirgu treneri no Čehijas Honzu Blāhu par viņa izveidoto *Line Free Collection* treniņa metodi.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2017_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos.

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,

LAUKSAIMNIEKI IESNIEGUŠI PIETEIKUMUS KOMPENSĀCIJĀM

Līdz oktobra sākumam lauksaimnieki, kuri saimnieko novados, kur izsludināta ārkārtas situācija un kuru izaudzētā raža gāja bojā plūdos un lietavās, iesniedza pieteikumus Lauku atbalsta dienestam un LLKC. Kopā saņemts 2981 pieteikums.

Kompensācijām pieteiktas vairāk nekā 74,1 tūkstošu ha lielas zaudētās ražas platības, 2,9 tūkstoši ha lielas bojā gājušo ziemāju sējumu platības un 13,5 tūkstoši tonnas bojāta sagatavotā siena. Savukārt pieteikums par izpostītajām lauksaimniecības platībām, kurās iesēti griķi un kukurūza, LAD pieņems līdz 15. oktobrim.

Aktīvi turpinās cietušo platību apsekošana. LAD izmanto mūsdienīgas

tehnoloģijas – dronus un satelītattēlus, lai samazinātu nepieciešamību fiziski apmeklēt visus cietušos laukus, kā arī varētu pārliecināties par situāciju vietās, kur ceļi ir grūti izbraucami un piekļuve pie laukiem ir apgrūtināta. Izmantojot satelītattēlus, izveidota īpaša karte ar applūdušajām teritorijām novados, kuros ir izsludināts ārkārtas stāvoklis.

Lauksaimnieki kompensāciju saņems par 2017. gadā Vienotajā iesniegumā deklarētajām lauksaimniecības kultūraugu platībām un par 2017. gada ziemāju sējumiem 2018. gada ražai, kuri apsekošanas rezultātā tiks atzīti par plūdos pilnībā bojā gājušiem. Kompensāciju par sienu saņems saimniecības, ja tām LAD dzīvnieku reģistrā ir reģistrēti lauksaimniecības

dzīvnieki zālēdāji, un apsekošanā tiks konstatēts, ka sagatavotais siens gājis bojā plūdu dēļ.

Zaudējumu apmēru plānots rēķināt, ņemot vērā noteiktās vidējās izmaksas uz hektāru attiecīgajām kultūrām. Tās tiks segtas daļēji apmērā. Kopējā kompensāciju izmaksai nepieciešamā summa tiks aprēķināta, ņemot vērā apzinātās bojā gājušās platības.

Arī Lietuvā situācija ir smaga, un Lietuvas prezidente Daļa Gribaускаite no Eiropas Komisijas prezidenta Žana Kloda Junkera saņēmusi apliecinājumu, ka Lietuva varēs lūgt atbalstu saviem zemniekiem, kas cietuši lietavu dēļ, paziņojis prezidentes preses dienests.

Pēc LAD un LETA informācijas

www.llkc.lv
www.laukutikls.lv

AKTUALITĀTES

KONKURSA "TAUTAS GARŠA" UZVARĒTĀJI NOSKAIDROTI!

Jau otro gadu Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra rīkotajā konkursā "Tautas garša" izstādes "Rīga Food" ietvaros ikvienam apmeklētājam bija dota iespēja ne vien degustēt dažādos Latvijas novados tapušus gardumus, bet arī nobalsot par sev tīkamāko.

Šogad vislielāko atzinību izpelnījās: dažāda veida asinsdesas no saimnieces Inetas Boles, Jāņa Smeltera gatavotais stiprais bezalkoholiskais dzēriens "Ingverine", Latvijā atpazīstamību jau guvušie Valta Grasberga dabīga piena produkti, Lāsma Kiļupes dažāda veida (cidoniju, rabarberu) sukādes šokolādē, augļu un ogu vīni no Leonīda Kradevica saimniecības, kā arī Agates Gūtmanes smalkie konditorejas izstrādājumi un kūciņas uz kociņa.

Balvā par uzvaru šajā konkursā saimnieki nākamā gada sākumā saņems iespēju doties uz Berlīni, lai pārtikas izstādes "Zaļā nedēļa" laikā smeltos citu valstu mazo ražotāju pieredzi un iedvesmu savam turpmākajam darbam.

Mārtiņš Cimermanis, LLKC valdes priekšsēdētājs: "Ir patīams gandarījums par mājražotāju atsaucību un iz-

Foto: Daiga Silina, LLKC Valmieras biroja vadītāja

Attēlā (no kreisās): Leonīds Kradevics, z/s "Kaspari"; Jānis Smelters, "Ingverine"; Lāsma Kiļupe, Brenguļu novads; Mārtiņš Cimermanis, LLKC valdes priekšsēdētājs; Agate Gūtmane, SIA "Mazliet elegances"; Ineta Bole, z/s "Arumi"; Valts Grasbergs, z/s "Zilūži"

domu. Labās atsauksmes izstādes laikā un pēc tās sniedz iedvesmu tālākai virzībai un pārliecību par to, ka izvēlētais ceļš ir pareizs. Prieks, ka Latvijas garšu stāstu tālāk pasaulē vēstīsim ar lielisko z/s "Mazsālijas", kuru žūrija sadarbībā ar Agrosursu un ekonomikas institūtu (AREI) izvēlējās kā dalībnieku Berlīnes "Zaļajai nedēļai".

Par izstādi jau stāstījām iepriekšējā "Lauku Lapas" numurā, bet atgādināsim, ka LLKC uz izstādi bija aicinājis vairāk nekā 130 dalībniekus – mājražotājus un mazos ražotājus no visas Latvijas. **■**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

NO 20. OKTOBRA SĀKS AVANSA IZMAKSĀŠANU LAUKSAIMNIEKIEM

No 20. oktobra sāksies vienotā platībmaksājuma, maksājuma par apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi, un bioloģiskās lauksaimniecības maksājuma avansa izmaksāšana lauksaimniekiem.

Lauksaimnieki saņems 70 procentus no vienotā platību maksājuma un 85 procentus no maksājuma apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi, un bioloģiskā maksājuma.

Vienotā platību maksājuma finansējums 2017. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir palielinājies par 14 procentiem, un provizoriskā atbalsta likme būs aptuveni 70 eiro/ha (avansa maksājumā 70% no likmes, t. i., aptuveni 49 eiro/

ha), kas vēl tiks koriģēta atkarībā no kopējās atbalsta apstiprinātās platības.

Maksājuma likmes apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi, 2017. gadā nemainīsies: par 1. kategoriju – 35 eiro/ha (avansa maksājumā 85% no likmes, t. i., apmēram 30 eiro/ha), par 2. kategoriju – 45 eiro/ha (avansa maksājumā apmēram 38 eiro/ha) un par 3. kategoriju – 50 eiro/ha (avansa maksājumā apmēram 43 eiro/ha), kā arī 25 eiro/ha (avansa maksājumā apmēram 21 eiro/ha) teritorijā ar citiem specifiskiem ierobežojumiem.

Bioloģiskie lauksaimnieki 2017. gadā saņems atbalstu tādā pašā apmērā kā iepriekšējos gados: par laukaugu platībām 117 eiro/ha (avansa maksājumā apmē-

ram 99 eiro/ha), par ilggadīgo zālāju platībām 97 eiro/ha (avansa maksājumā apmēram 82 eiro/ha), par dārzeņu platībām 399 eiro/ha (avansa maksājumā – apmēram 339 eiro/ha), par kartupeļu platībām 397 eiro/ha (avansa maksājumā apmēram 337 eiro/ha), par augļu koku un ogulāju platībām 485 eiro/ha (avansa maksājumā apmēram 412 eiro/ha).

Avansa maksājumu izmaksu veiks pakāpeniski. Maksājumus avansā saņems tie lauksaimnieki, kuru saimniecības būs pabeigta atbilstības nosacījumu pārbaude, tādēļ aicinām lauksaimniekus pārliecināties, vai laikus ir sniegtas visas nepieciešamās atbildes uz LAD nosūtīto informācijas pieprasījumu. **■**

ZM informācija

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

NENOKAVĒ – TRĪS MĒNEŠI NODOKĻU NOKAVĒJUMA UN SODA NAUDAS ATBALSTA PIETĒIKUMAM

Jebkuram, kuram savlaicīgi nenomaksātu nodokļu parādu dēļ ir radušās nokavējuma naudas un soda naudas, ir vienreizēja iespēja iegūt atbrīvojumu no tām, tikai iesniegumu šādam atbalstam jāpaspēj uzrakstīt un iesniegt trīs mēnešu laikā no 2017. gada 1. oktobra līdz 31. decembrim. Laika nav daudz, tādēļ jāpasteidzas.

Atbalsta piešķiršanas kārtību regulē jauns likums – “Nodokļu maksātājiem nokavējuma naudas un soda naudas dzēšanai paredzētā atbalsta likums”. Vēršu uzmanību uz to, ka atbalsts paredzēts **tikai** nokavējuma un soda naudām, nevis pamatparādam. Tas nozīmē, ka pats nodokļa pamatparāds tomēr būs jāsamaksā, lai varētu saņemt minēto atbalstu.

Nodokļi, uz kuriem attiecas atbalsts

Atbalsts paredzēts sekojošu nodokļu nokavējuma un soda naudām:

- 1) iedzīvotāju ienākuma nodoklis;
- 2) uzņēmumu ienākuma nodoklis;
- 3) pievienotās vērtības nodoklis (PVN);
- 4) valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI);
- 5) akcīzes nodoklis;
- 6) muitas nodoklis;
- 7) dabas resursu nodoklis;
- 8) izložu un azartspēļu nodoklis;
- 9) elektroenerģijas nodoklis;
- 10) mikrouzņēmumu nodoklis;
- 11) transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis;
- 12) uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis;
- 13) subsidētās elektroenerģijas nodoklis.

Redzams, ka sarakstā nav nekustamā īpašuma nodokļa, tātad par šī nodokļa maksājumu kavējumiem diemžēl kavējuma naudas būs vien jāmaksā pašiem.

Kad atbalstam nevar pieteikties

Atbalstam nevar pieteikties, ja patstāv kāds no šiem nosacījumiem:

- 1) attiecībā uz to ir pieņemts lēmums par nodokļu maksātāja (vai tā struktūrvienības, kurā noticis pārkāpums) saimnieciskās darbības apturēšanu;
- 2) tas izslēgts no Valsts ieņēmumu dienesta (VID) pievienotās vērtības

Nodokļu nokavējuma naudas un soda naudas dzēšanas iespēja

Attēls:

www.lvportals.lv

nodokļa maksātāju reģistra, izņemot gadījumu, ja tas izslēgts, pamatojoties uz nodokļu maksātāja iesniegumu par tā izslēgšanu no Valsts ieņēmumu dienesta pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra;

3) kāda no nodokļu maksātāja amatpersonām ir iekļauta riska personu sarakstā vai nodokļu maksātāja adrese ir iekļauta riska adrešu sarakstā;

4) tiesa ar nolēmumu attiecībā uz to ir pasludinājusi maksātnespējas procesu.

Atbalstāmās summas noteikšana

Atbalsta pamatparāds, kura kavējuma un soda naudas iespējams dzēst, nosakāms atšķirīgi fiziskām un juridiskām personām.

Fiziskām personām pamatparādu nosaka dienā, kad iesniegts iesniegums par pieteikšanos atbalstam. Juridiskām personām – pēc stāvokļa uz 2017. gada 1. jūniju, kas nav vēl samaksāts līdz iesnieguma par pieteikšanos atbalstam iesniegšanai.

Atbalsta saņemšanas kritēriji

- Par vēlmī saņemt atbalstu jāuzraksta VIDam iesniegums ne vēlāk kā līdz 2017. gada 31. decembrim.
- Jāsamaksā **viss** nodokļa pamatparāds, tad pēc samaksas dienas VID 21 dienu laikā pieņems lēmumu par nokavējuma un soda naudu dzēšanu.
- Pamatparāds jāsamaksā 24 mēnešu laikā, bet ne vēlāk kā līdz 2019. gada 31. decembrim. Ir iespēja pamatparādu maksāt pa daļām, tas ir, lūgt samaksas termiņa pagarinājumu. Ja ir pagarinājums, tad jāmaksā vienādās daļās reizi mēnesī, un šim mēne-

ša maksājumam jābūt vismaz 4% no parāda kopsummas katrā nodoklī atsevišķi, bet ne mazāk kā 15 eiro fiziskai personai un 100 eiro juridiskai personai no pamatparāda kopsummas.

Piemērs

Ar piemēra palīdzību padarīšu uzskatāmāku likumā rakstīto, bet piemērs nebūs pilnībā precīzs, jo nav zināmas VID aprēķina nianšes.

Zemnieku saimniecībai (z/s) uz 2017. gada 1. jūniju ir PVN parāds 400 eiro un 200 eiro VSAOI parāds (atbalsta pamatparāds). Z/s 2017. gada 2. oktobrī uzraksta un iesniedz VID iesniegumu par pieteikšanos uz atbalstu. Šajā datumā PVN parāds ir 700 eiro, VSAOI parāds 250 eiro – kopš 1. jūnija z/s nav veikusi nodokļu nomaksu, parāds ir audzis. Uz 2. oktobri par atbalsta pamatparādu (400 + 200 = 600 eiro) ir aprēķināta nokavējuma nauda – 24,60 eiro par PVN un 12,30 eiro par VSAOI. Z/s vēlas lūgt parāda nomaksas termiņa pagarinājumu. VID pieņem lēmumu atļaut pagarināt. Ja varētu maksāt vienādās daļās katru mēnesi 2 gadus, tas ir, pamatparādu sadalot uz 24 mēnešiem, tad maksājums mēnesī būtu 17 eiro PVN (400/24) un 8 eiro VSAOI (200/24). Šādā situācijā nosacījums par 4% tiek ievērots (400 * 4% = 16 un 200 * 4% = 8), bet nesanāk otrais kritērijs 100 eiro. Ja z/s vietā būtu fiziska persona, tad gan varētu maksājumu sadalīt uz 24 mēnešiem, jo fiziskai personai ir kritērijs 15 eiro 100 eiro vietā. Tas nozīmē, ka katru mēnesi z/s tomēr būs jāmaksā kopā vismaz 100 eiro, līdz ar to pamatparādu sanāks nomaksāt ātrāk – 6 mēnešu laikā (400 + 200 = 600/100 = 6)

► 5. lpp.

4. lpp.

Iespējams, ka mēnesī būtu jāmaksā atbalsta pamatparāds 66,67 eiro PVN (400/6 mēn.) un 33,33 eiro VSAOI (200/6 mēn.), lai tiktu ievērots 100 eiro kritērijs. Papildus šiem maksājumiem z/s ir jāmaksā arī kārtējie maksājumi, kas tiek aprēķināti šo divu gadu laikā.

Z/s kārtīgi veikusi maksājumus, tas ir, katru mēnesi 100 eiro atbalsta pamatparāds + kārtējie nodokļu maksājumi, un atbalsta pamatparādu pilnībā ir samaksājusi 2019. gada 10. aprīlī. VID 21 dienas laikā, tas ir, līdz 1. maijam pieņem lēmumu dzēst nokavējuma naudu

par atbalsta pamatparādu, tas ir, 24,60 eiro par PVN un 12,30 eiro par VSAOI.

Brīdinājums

Ja nodokļa maksātājs neveiks pēc kārtas divus maksājumus VID lēmumā noteiktajā termiņā un apmērā, tad atbalstu diemžēl nesaņems, un būs jāsamaksā ne tikai pamatparāds, bet arī nokavējuma un soda naudas.

Bet tas pats draud, ja šai pamatparāda atbalsta maksājumu laikā netiks veikti arī kārtējie nodokļu un citi maksājumi budžetam, ne tikai tie, kas paredzēti atbalstam. Tātad jāmaksā gan atbalsta

pamatparāds, gan kārtējie nodokļu maksājumi. Iepriekšējā līdzīga atbalsta pieredze rāda, ka tieši kavētie maksājumi bija par iemeslu, kāpēc atbalstu uzņēmējs nesaņēma.

Par precīzāku informāciju, kas attiektos uz konkrēto personu, jāgriežas pie VID, rakstot vēstuli EDS sistēmā vai zvanot uz tālr. 67120000.

Anda SKADIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas grāmatvedības
konsultante
e-pasts: anda.skadina@llkc.lv
tālr. 63050226

LOPKOPĪBA

GOVJU GULVIETU IERĪKOŠANA

Piena lopkopības saimniecībās ļoti būtisks nosacījums ir pareizs kūts plānojums. Govju uzvedība un slimības precīzi liecina par komforta līmeni kūtī.

Galvenās slimības, kas raksturo nepilnības vai kļūdas mītnes iekārtojumā, ir govju klibums, kāju locītavu un/vai skausta atspaidījumi, iekaisumi, mastīti, piena triekas, ketozes un glumenieka dislokācijas.

Govju uzvedība atpūšoties, ēdot, staigājot un pārvietojoties pa kūti, sniedz mums ziņas par govju komforta līmeni. Piemēram, vismaz 70% govju ir jāgrems vai jāēd, vismaz 85% dzīvniekiem, kas ir gulvietās, ir jāgul. Ērtā, pareizi iekārtotā kūtī 60% no dienas govīs pavada gulot.

Govju stāvēšana. Pareizi iekārtotā gulvietā vai stāvvietā govīs stāv ar visām četrām kājām un nepiesietajā turēšanā aptuveni minūtes laikā pēc ieiešanas gulvietā apgulstas. Stāvēšana tikai ar priekškājām gulvietā liecina par to, ka govīs gulēs daļēji ar pakalgu virs mēslu ejas. Tas liecina par nepareizi iekārtotu gulvietu vai govīs klibumu. Piesietās turēšanas kūtī tas norāda uz nepietiekamu vietu govīs galvai.

Stāvēšana vai gulēšana pa diagonāli. Šāds ieradums govīm veidojas, ja nav pietiekami daudz vietas, lai ērti apgultos un pieceltos. Piesietās turēšanas kūtīs šādu gulēšanas virzienu govīs visbiežāk izvēlas, ja stāvvietā ir īsa un augsta barības galda mala.

Stāvēšana un gulēšana taisni. Atrāsšanās taisni nozīmē atrašanos paralēli atdalošajiem stieniem. Šāds ieradums rak-

sturo ērtu gulvietu, kas ļauj govij stāvēt, apgulties, gulēt un piecelties maksimāli ērti. Optimālie izmēri būtu 5,5 m dubultajai rindai un 3 m malējai rindai.

Parametrs	Formula	Piemērs
Gulvietas garums pie sienas, m	2,0 x krustu augstums	2,0 x 1,50 = 3,00 m
Vienas gulvietas garums dubultajā rindā (galva pret galvu), m	1,8 x krustu augstums	1,8 x 1,50 = 2,70 m
Gulvietas garums līdz krūšu balstam, m	1,2 x krustu augstums	1,2 x 1,50 = 1,80 m
Attālums (augstums) no govīs naga pamatnes līdz skausta stienim (vertikāli), m	0,83 x krustu augstums	0,83 x 1,50 = 1,25 m
Skausta stieņa novietojums virs gulvietas (horizontāli), m	(1,2 x krustu augstums) = 0,05	(1,2 x 1,50) - 0,05 = 1,75 m
Gulvietu priekšējā stieņa augstums, ja dubulto rindu platums ir 5,50 m	0,6 x krustu augstums	0,6 x 1,50 = 0,90 m
Gulvietu priekšējā stieņa augstums, ja dubulto rindu platums ir 4,80 m	0,7 x krustu augstums	0,7 x 1,5 = 1,05 m
Gulvietas platums, m	2,0 x krustu platums	2,0 x 0,64 = 1,28 m

sturo ērtu gulvietu, kas ļauj govij stāvēt, apgulties, gulēt un piecelties maksimāli ērti. Optimālie izmēri būtu 5,5 m dubultajai rindai un 3 m malējai rindai.

Govju piecelšanās un apgulšanās. Novērojot govīs ganībās, kur tās var brīvi apgulties un piecelties, ir aprēķināts, ka vidēji vienai melnraibajai govij nepieciešams laukums 2,60 x 1,32 m, un minimums ir 0,50 m papildu brīvā vieta priekšā izklupienam. Pieceloties govīs izvira galvu uz priekšu par 22% no sava garuma gulot (attālums no purna līdz astei). Govīs purns ceļoties pieskaras vai gandrīz pieskaras zemei, līdz ar to vietai govīs priekšā ir jābūt vienā līmenī ar gulvietu. Krūšu balsts vai piesietajā turēšanā barības galda mala nedrīkst būt augstāka par 10 cm,

lai govīs ērti varētu novietot priekškājas un pieceloties pāspert solīti.

Gulvietu izmēru aprēķināšana. Tā kā attālumu no purna līdz astei nav viegli izmērīt, bet krustu platums un govīs augstums krustos ir viegli izmērāms, tad gulvietu aprēķini tiek balstīti uz šiem diviem izmēriem. Ierīkojot gulvietas, jāatceras, ka dažādos vecumos un laktācijas periodos dzīvnieku izmēri mainās, tāpēc, iekārtojot gulvietas, jāņem vērā vidējie rādītāji trim grupām: pirmpienes, pamatgānāmpulka govīs un cietstāvošās govīs.

Silvija DREIJERE,
LLKC Lopkopības
nodaļas vadītāja
e-pasts:
silvija.dreijere@llkc.lv
tālr. 26552748

MELIORĀCIJA

MELIORĀCIJAS SISTĒMU EFEKTĪVAS DARBĪBAS NODROŠINĀŠANA

LLKC jau vairākus gadus izglīto lauksaimniekus zemju meliorācijas jautājumos, jo padomju laika periodā izbūvēto meliorācijas sistēmu nepietiekoši efektīva darbība lielās zemju platībās Latvijā traucē lauksaimniekiem zemju apstrādē. Sevišķi tas izpaužas šogad lielo lietus nokrišņu laikā.

Problēmas rada nepietiekošā apjoma veiktie meliorācijas sistēmu eksploatācijas un atjaunošanas darbi. Pēdējos gados, lai uzlabotu situāciju, valdība ir veidojusi meliorācijas darbu finansējuma atbalsta sistēmu pietiekoši lielā apjomā, piesaistot ES struktūrfondu ERAF un ELFLA līdzekļus. Tas dod iespēju izstrādāt meliorācijas sistēmu pārbūves un atjaunošanas projektus ar pietiekoši lielu ES finanšu līdzekļu piesaisti (pašlaik maksimāli līdz 60% no kopējā nepieciešamā finansējuma). Līdzfinansējuma piesaiste prasa arī ievērot projektam uzstādītās prasības vides jautājumu risināšanā, kas noteikti 2014. gada 30. septembra MK noteikumos Nr. 600 (1.3. punkts "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā"). Vides pasākumi nepieciešami Baltijas jūras iespējamā piesārņojuma samazināšanai.

Liela daļa zemju īpašnieku jāņem vērā, ka jādomā par divu meliorācijas sistēmu darbības nodrošināšanu – koplietošanas meliorācijas sistēmu un viena īpašuma meliorācijas sistēmu. Koplietošanas meliorācijas sistēma regulē ūdens režīmu divos vai vairākos zemes īpašumos, vai tiesiskajos valdījumos esošā zemē, savukārt viena īpašuma meliorācijas sistēma regu-

lē ūdens režīmu vienā zemes īpašumā.

Pašlaik lielāku nozīmi, kā arī augstāku vērtējumu pie izstrādāto projektu izvērtējuma piešķir un lielāku punktu skaitu saņem projekti koplietošanas meliorācijas sistēmu sakārtošanai, kas nodrošina ūdens aizvadīšanu uz promteku. Nākotnē tas radīs atbilstošus apstākļus drenu sistēmu un to izteku sakārtošanai.

Projektu izstrādes gaitā jāņem vērā, ka to sagatavošana prasa 2–3 mēnešus laika, un uz šo finansējuma kārtu, kas

Jādomā par divu meliorācijas sistēmu darbības nodrošināšanu

tiks atvērta šī gada oktobrī, paspēt ir diezgan neiespējami. LAD, ievērojot kārtā piešķirto finansējumu un izvērtējot projektu atbilstību prasībām, finansējumu piešķir mazāk par 50% no iesniegtajiem projektiem.

Izstrādāta mācību programma par meliorāciju

LLKC ir sagatavojusi mācību programmu par meliorācijas jautājumiem. Tā paredzēta tiem lauksaimniekiem, kuriem nav pietiekams zināšanu līmenis meliorācijas sistēmu darbības un eksploatācijas jautājumos. Mācību laikā paredzēts veicināt izpratni par meliorācijas sistēmu izbūves principiem un to eksploatācijas nodrošināšanu, kā arī nepieciešamo sistēmas labošanas darbu veikšanu. Tiek pievērsta uzmanība agrāk izstrādātajos meliorācijas

projektos esošo apzīmējumu sapratnei un to nozīmei, kā arī videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementiem un to iekļaušanai jaunajos zemju meliorācijas projektos. Labākai jautājumu izpratnei puse no plānoto nodarbību laika notiek praktiskajās mācībās, apskatot un izvērtējot apgūstamos jautājumus saimniecību meliorācijas objektos, kas izbūvēti atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Klausītājiem tiek demonstrēti sistēmu darbības atjaunošanas pasākumu veikšanas paņēmieni – drenāžas sistēmu skalošana un drenu sistēmu elementu bojājumu novēršana.

Pēc mācību apmeklēšanas klausītāji būs ieguvuši zināšanas, kā rīkoties savā zemju īpašumā, t. i., kāpēc lauki ir pārmitri, kādi pasākumi būtu veicami, un vai veikt meliorācijas sistēmu atjaunošanu par saviem līdzekļiem vai piesaistīt projektētāju un būvniecības organizācijas darbu veikšanai, izstrādājot projektus ar ES līdzfinansējumu.

Tuvākās mācības notiek jau š. g. 11., 12. un 17. oktobrī, par turpmākajām informācija būs pieejama LLKC mājaslapā.

Konsultācijas un ziņas par savā zemē izbūvētajām meliorācijas sistēmām var iegūt Zemkopības ministrijas nekustamo īpašumu (ZMNĪ) reģionālajās nodaļās, bet par projekta izstrādes noteikumiem – LAD reģionālās lauksaimniecības pārvaldēs. Konsultēties par vispārīgiem ar meliorāciju saistītajiem jautājumiem var pie LLKC un LLU speciālistiem meliorācijas jautājumos.

Šīs un citas mācības par lauksaimniecības, kooperācijas, mežsaimniecības un pārtikas produktu ražošanas tematiem, tiek nodrošinātas Lauku attīstības programmas (LAP) investīciju pasākuma 2014. –2020. gadam "Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi" apakšpasākuma "Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi" ietvaros. Papildu informācija <http://new.llkc.lv/lv/nozares/talakizglitiba/lap-macibu-projekta-norises-vietas-aktuala-informacija>.

"LAUKU LAPA"
IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapa" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" internetā mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>. Abonēšanas indekss – 1163.

Ivars KALNĪTIS,
LLKC Tālākizglītības
nodaļas vadītāja vietnieks
e-pasts:
ivars.kalnitis@llkc.lv
tālr. 29175921

LAUKU ATTĪSTĪBA

SAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBĀ PALĪDZĒJUSI PIEDALĪŠANĀS PROJEKTOS

Kopš 2013. gada decembra Jaunalūksnes pagastā Sintija Ilšjāne veiksmīgi darbojas saimniecībā "Igauniši". Viedu padomu un palīdzīgu roku vienmēr sniedz arī vecāki. Zemes 22 hektāri tiek izmantoti zemeņu, smiltsērķšķu, cidoniju audzēšanai un biškopībai.

Saimniecība atrodas simtgadīgu ozolu aizvējā, latviski skaistā vietā, nepilnus 22 km no Krievijas un 18 km no Igaunijas robežas. Sintija ir apguvusi vairākas profesijas – darba aizsardzību, biškopību, pašlaik studē uzņēmējdarbību lauksaimniecībā, bet ikdienas darbs aizrit Valsts robežsardzē. Viņa saka, ka algota darba apvienošana ar saimniekošanu ir paveicama, tikai vasarās dažkārt šķiet, ka spēka vairs nav. Darbs robežsardzē un saimniecībā prasa lielu atdevi, atbildību un darbaspējas.

Saimniekošanas aizsākumi meklējami 2006. gada vasarā, kad jaunieta vēlējās vasaras brīvlaikā strādāt un nopelnīt. Tuvākajā apkārtnē šādu iespēju nebija, un tas bija dzinulis sākt kaut ko savu. Tieši togad tika iestādītas pirmās zemeņu vagas un iegādāti pirmie bišu stropi. Tā aizsākās ilggadīga mācīšanās, paplašināšanās un savas nodarbes nostiprināšana.

Kādas ir problēmas, saimniekojot laukos? Galvenais ir gribēt darboties un ticēt tam, ko dari. Sintija uzskata, ka šo gadu laikā ar būtiskām problēmām nav nācies saskarties. Sākotnēji bija sarežģītumi gan ar zemeņu, gan smiltsērķšķu stādu iegādi, jo tieši tolaik daudzi sāka audzēt šīs kultūras, kā arī piedāvājums nebija pietiekami plašs.

Zemes tagad tiek audzētas mazliet vairāk nekā viena hektāra platībā. Pašlaik saimniecībā ir 30 zemeņu šķirnes. Joprojām tiek eksperimentēts un meklētas saimniecībai perspektīvākās, izturīgākās, ražīgākās un garšai tīkamākās zemeņu šķirnes. Ogas tiek audzētas uz melnās agro plēves. Stādi galvenokārt tiek iegūti no saimniecībā esošajiem stādījumiem, kā arī iegādāti no Latvijas lielākajiem zemeņu audzētājiem. Produkcija tiek realizēta svaigā veidā vietējā tirgū blakus novados. Nākotnē tiek domāts par realizāciju pārstrādes uzņēmumiem. Saimniecība ir reģistrējusies Valsts augu aizsardzības dienestā kā integrētā auglīkopības saimniecība.

Sintija Ilšjāne rūpējas arī par savas produkcijas reklāmu

"Igaunišu" saimniecības medus

Sintija Ilšjāne startējusi divos projektos. Pirmais bija Alūksnes novada jauniešu biznesa ideju konkurss 2013. gadā, kad tika radīta saimniecība. Konkurss sākotnēji jaunajai uzņēmējai deva ļoti lielu iespēju iegādāties pirmos profesionālos darbarīkus un iekārtot saimniecību, lai varētu uzsākt uzņēmējdarbību. Tas bija neliels pamats turpmākajai darbībai.

Otrais projekts bija 2015. gadā – "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības". Tas bija solis uz priekšu, jo deva iespēju iegādāties vairākas tehnikas vienības – laistīšanas iekārtu, zāles plāvēju, plēves ieklājēju, arklus, zemes frēzi, kā arī uzcelt pārvietojamo polikarbonāta siltumnīcu, paplašināt zemeņu, smiltsērķšķu šķirņu dažādību un papildināt dravu ar jauniem stropiem.

"Igaunišu" saimniece uzskata, ka

perspektīvas laukos ir, tās tikai vajag izmantot un jāvēlas darboties. Visā pamatā ir vēlme strādāt, pilnveidoties, attīstīties un, protams, investīciju piesaiste. Sintija uzsver, ka nepārtraukti jāpaplašina savs zināšanu loks, jāmēģina jaunas lietas (tehnoloģijas, šķirnes, procesi), un līdz ar to jāpilnveidojas arī pašai.

Svarīgi ir rast iedvesmu un darba sparus, lai ikreiz, dodoties lielajos ikdienas darbos, būtu prieks darboties un rezultātā gūt labus panākumus.

Šajā straujajā skrējienā nedrīkst aizmirst par atpūtu. Tas ir viens no svarīgākajiem nosacījumiem, lai būtu spēks un vēlme veiksmīgi strādāt. **■**

Signe DUNDENIECE,
LLKC Alūksnes biroja lauku
attīstības konsultante
e-pasts:
signe.dundeniece@llkc.lv
tālrs. 26168619

DĀRZKOPĪBA

SALDIE ĶIRŠI PASAULĒ UN LATVIJĀ

(Turpinājums. Sākumu skat.
"Lauku Lapas" septembra numurā.)

Raksturojot situāciju pasaulē, iepazīstināšu ar informāciju, kāda izskanēja pēdējā saldo ķiršu audzētāju pasaules forumā Japānā.

Saldo ķiršu labākas apputeksnēšanas nodrošināšanai ASV tiek izmantoti speciāli šķidrumi, kas izmaksā 250 dolārus uz ha. Jaunas šķirnes parādīja Čehija, piemēram, 'Christiana', 'Elka', 'Felicitā', 'Irena', 'Korvin' un 'Early Korvin'. Ungāri tirgū piedāvā šķirni 'Petrus', kuras lielā priekšrocība – tā ir pašauglīga, 'Carmen' ir ar ļoti lieliem augļiem, savukārt 'Vera' saldie ķirši ir ar salīdzinoši lieliem augļiem – tāpēc laba tirgus prece. Potcelmu tirgū joprojām dominē 'Gisela-5', savukārt 'Gisela-6' trūkst noturības, pieejama arī 'Gisela-12'. Krievijā strādā ar potcelmu 'Krimin-5', Polijā ar potcelma 'Mahaleb' izcelsmi, izmanto arī 'Pilst' un 'Popiel'. Vācijā strādā ar potcelmiem 'Weigi-2' un 'Weigi-1', kas dod vidēja auguma kokus, 'Weigi-3' potcelms paredzēts, ja

dārzu ierīko smagāka mehāniskā sastāva augsnēs. ASV strādā ar potcelmiem 'Clinton', 'Caare' un 'Cass'. Itāli strādā ar ķiršveida plūmi 'Prunus cerasifera'.

Kopšanas tendences

ASV un Polijā izmanto zaru mehānisko apgriešanu. Apdobēm izmanto sintētiskos segmateriālus (neautais polipropilēns – ģeotekstils). Saldos ķiršus audzējot auglīgās augsnēs, pasaules prakse ir apgriezt saknes. Tas nozīmē, ka tādā veidā tiek samazināta barības vielu pieplūde kokam un samazinās tā augšanas spars. Vainagi tiek veidoti specifiski, izplatītākais ir "kausveida" vainags un vainags, kuram vadzars tiek noliekts paralēli augsnes virskārtai un ražojošie zari simetriskā attālumā cits no cita atzarojas pilnīgi vertikāli. Visbiežāk tiek izmantota "slaidā vārpsta", kad no vadzara atzarojas pamatzari ar auglzarīņiem, kuri regulāri, ik pēc četriem gadiem pakāpeniski tiek nomaiņīti ar jauniem. Modificēts šī vainaga paveids ir šaurā slaidā vārpsta, kas atšķiras ar to, ka vainags tiek veidots vēl šaurāks. Bieži izmantojot šo paņēmie-

nu, koki tiek stādīti, satuvinot ne tikai rindstarpas, bet, stādot kokus divrindu vai pat trīsrindu slejās, jo sevišķi segtās platībās. Koki rindā tiek sabiezināti pat līdz 0,8–1 metra attālumam. Mērķis ir iegūt maksimālu ražu no ierobežotas platības vienības, līdz ar to iegūstot augstākus ienākumus un peļņu. Mūsu apstākļos vairākrindu slejas nav izmantojamas sliktāku gaismas apstākļu dēļ. Klimata pārmaiņu dēļ saldo ķiršu audzēšana dienviņu valstīs kļūst problemātiskāka augsto gaisa temperatūru dēļ.

Augļu plaisāšanas novēršanai izmanto absciscābes un kalcija hlorīda šķīdumu maisījumu. Spānijā mēģina palēnināt ķiršu nogatavošanos, izsmidzinot melatonīnu. Būtisks aspekts ir starpvalstu konkurence. Ja kādreiz Dānijā daudz audzēja skābos ķiršus un izmantoja vīna raudzēšanai, tad tagad vīndari šos ķiršus par lētāku cenu labprātāk ievie no Polijas. Viena no problēmām, kas pagaidām nav parādījusies pie mums, ir augļu muša *Drosophila suzukii*. Ārzemēs mēģina sterilizēt mātītes, audzēt tuneļos, izmantojot pretinsektu tīklus. Šīm mušiņām patīk lieli, nekopti un ēnaini koki.

Japānā pirmie saldie ķirši nonāca 1868. gadā. Interesanti, ka joprojām 70% apmērā tiek audzēta šķirne 'Satonishiki', kam ir krēmkrāsas mīkstums, bet miziņa ir dzeltenā krāsā ar sārtu virskrāsu. Pie mums noteikti šie ķirši negūtu ievēribu, bet šis fakts tikai pierāda, ka Japāna ir izteiktu tradīciju zeme no paaudzes paaudzē. Šķirne tiek audzēta uz 'Colt' potcelma, veicot sakņu apgriešanu. Jaunākās šķirnes spēj aizņemt tikai 30% no platībām. Segtās platībās retina ne tikai ziedus, bet arī auglāizmetņus, atstājot 2–3 ķekarā, darbs pie viena koka tiek turpināts pat astoņas stundas. Koki bieži tiek stiprināti pie atsevišķa mieta. Uz apdobēm liek saules gaismu atstarojošus segumus. Augļi tiek vākti mazās kastītēs, kilograma cena ir 17 eiro. Par 30 minūšu uzturēšanos ķiršu dārzā ar ēšanu maksā no 12–30 eiro.

► 9. lpp.

Foto: Māris Narvils

Saldie ķirši zem pretlietus seguma

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp.

Savukārt lasītājiem maksā 10 eiro stundā. Pamata vainagu veidi ir divi simetriski paralēli atliekti vadzari, no kuriem vienādos attālumos audzē pamatzarus ar augļzariņiem; otrs variants – vecākiem kokiem tiek izveidoti divi vadzari plata “V” veidā. Ļoti bieži šādi ķiršu koki tiek nodoti mantojumā no paaudzes paaudzei.

Situācija Latvijā

Tendences, kas nosaka, kādēļ mēs vēl nevaram lepoties ar lieliem saldo ķiršu dārziem, ir vairākas.

Pirmkārt, lai cik tas dīvaini arī nebūtu, tas ir zināšanu trūkums, jo saldo ķiršu stādījums kļūdas nepiedod. Diemžēl iespējas pieļaut kļūdas ir gana lielas. Labā ziņa ir tā, ka zināšanas iespējams papildināt praktiski katru gadu. Taču atziņas daudzviet ir jāuzkrāj pašiem, jo Latvijā klimats ir ļoti mainīgs un daudzveidīgs.

Klimatiskie apstākļi

Saldos ķiršus var izaudzēt praktiski visā Latvijā, tikai atšķiras riska faktoru daudzums. Lai arī ģeogrāfiskie attālumi nav lieli, tomēr atšķirības veģetācijas periodā pie nelabvēlīgas sakritības starp Latvijas ziemeļaustrumiem un dienvidrietumiem var sasniegt pat 21 un vairāk dienu. Atšķiras nokrišņu dinamika un sadalījums pa mēnešiem. Arī saules spīdēšanas ilgums atšķiras, kam ir ļoti būtiska loma cukuru uzkrāšanai ogās.

Potcelmi

Lai arī regulāri turpinās pētījumi par saldo ķiršu potcelmiem, uzrādot perspektīvas kombinācijas, taču kopumā Latvijā, izņemot smaržīgā ķirša (*Cerasus mahaleb*) potcelmu, pārējie tik drošus rezultātus neuzrāda, lai arī īslaicīgi rezultāti ir labāki, tomēr koku mūžs uz citiem potcelmiem un ziemcietība nav tik laba, lai varētu droši ieteikt komercplatībām.

Audzēšanas tehnoloģijas

Saldie ķirši ir kultūra, kuras audzēšanā perfekti jāievēro tehnoloģija, un katra novirze no tās izraisa negatīvas sekas. Saldie ķirši prasa kalcija mēslojumu, tādēļ to audzēšana, nenoregulējot pH augsnes skābuma režīmu, nesīs ļoti bēdīgus rezultātus. Mitruma nodrošināšana ir vitāli svarīga, jo sevišķi pēc ziedēšanas augļu briešanas

Foto: Māris Narvils

Degustācijas Dobeles dārzkopības institūtā

laikā. Pilienvēda laistīšanas sistēmas izveidošana ne katru gadu nesīs papildu ienākumus, un gados ar nevienmērīgiem nokrišņiem ogu nogatavošanās laikā var atkarībā no šķirnes izraisīt pat 100% ogu plaisāšanu. Otrs veids, kā pasargāt stādījumus no pārmērīgiem nokrišņiem un krusas, ir segumu izmantošana. Diemžēl konstrukcijas nav lētas, un pagaidām, kamēr to izmaksas var sasniegt līdz 30 000 eiro uz ha, nav īsti pamata segumus izmantot komercsaimniecībās, lai gan pasaules tendences rāda, ka saldie ķirši ir gatavi pat pārcelties uz siltumnīcām.

Būtisks moments ir stādu izvēle, vai, pareizāk sakot, tas, kāda vecuma stādi tiks stādīti. Sāksim ar to, kādus nevajadzētu stādīt. Tie ir divgadīgie stādi, kam, pateicoties lielajam ķiršu zaru augšanas sparam, praktiski ir izveidojies vainags ar neatbilstošiem atzarošanās leņķiem. Pirmajā brīdī šķiet, ka tas nemaz nav tik slikti, tomēr saldiem ķiršiem tas nozīmē lēnu bojāeju. Izrādās, ka šaurāki leņķi izraisa ne tikai spēcīgu zaru augšanu, strauji izjaucot barības vielu balansu starp vadzaru un pamatzariem, bet spēcīgā augšana samazina ogu ražošanu. Bīstamākais notiek tieši ziemošanas periodā, šaurajos atzarošanās leņķos labprāt satek ūdens, tā sekmējot ne tikai iespējamās infekcijas, bet primāri lielākās problēmas sagādā sals. Ūdens sasilstot izplešas un rada sākumā nelielus, bet vēlāk arvien ievērojamākus koksnes bojājumus. Pamazām, no gada uz gadu, miza tiek atplēsta arvien vairāk, koks tiek it kā izģērbts, un tas ir tikai laika jautājums, kad koks pilnībā iet bojā. Vai no tā var izvairīties? Var, ja izmanto stādīšanai viengadīgos acotņus, kuriem perfekti

izveido vainagu ar platiem atzarošanās leņķiem, jo valnīša izveidošanās pie pamatzaru pamatnes pasargā no šādiem bojājumiem, un koki labi ražo. Tā kā saldaļiem ķiršiem ir tendence ražot bagātīgi, tad ir gadījumi, kad ir jēga auglaizmetņus paretināt, tas uzlabos koku ziemcietību. Mazāk būs iespēja izplatīties pelēkai puvei un parastai augļu puvei, kas sevišķi nozīmīgi var būt tieši bioloģiskos dārzos. Ziemcietību ievērojami var ietekmēt bagātīgas ražas gads un mitrā vasarā – lieli jauno dzinumu pieaugumi. Koki būs ļoti novārdzināti, tādēļ ražas normēšana un jauno dzinumu īsināšana līdz 50 cm būs vitāli nepieciešama.

Pasargāšana no putniem

Ļoti svarīgs moments ir pasargāšana no putniem, jo daudzviet tieši šis faktors pieliek punktu attiecīgā gada ražai. Tikai kompleksa un radoša pieeja palīdz tikt ar to galā. Šogad sekmīgi sevi ir pierādījuši atbaidītāji, sākot no putnu briesmu signāliem, kas strādā uz kustības (putnu) principu, līdz plēsīgo putnu pūķiem un baloniem.

Ievērojot visus minētos faktorus, būs liela iespēja, ka saldie ķirši jums atnesīs arī peļņu.

No patērētāju viedokļa, cilvēki arvien mazāk izvēlas mums zināmos saldo ķiršu kompotus, daudz labprātāk vairāk uzturā lieto saldo ķiršu sulas, ar katru gadu pieaug patēriņš sukādēm. Cilvēki sāk vairāk gatavot smūtījumus. ■

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
spēciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS

TAVA IDEJA UN MŪSU ATBALSTS – KOPIĢAI ATTĪSTĪBAI!

Biedrības “Sateka” sabiedrības virzītās attīstības stratēģijas vīzija ir ekonomiski un sociāli aktīva teritorija, kur radīta atbilstoša vide radošo un profesionālo mērķu sasniegšanai.

Iepriekšējā plānošanas periodā atbalstītie LEADER projekti galvenokārt bija vērsti uz sabiedrisko aktivitāšu veicināšanu – kultūras, sporta un brīvā laika kvalitatīvas pavadīšanas iespēju nodrošināšanai. Kopā īstenoti 127 projekti, no kuriem 22 bija uzņēmējdarbības projekti, piesaistīti vairāk nekā 909 000 eiro.

Šajā plānošanas periodā (2014.–2020.) prioritāri ir vietējās uzņēmējdarbības veicināšanas un attīstības pasākumi. Apstiprināts finansējums 1 115 289,73 eiro, no kuriem 60% novirzīti mazās uzņēmējdarbības attīstībai, bet 40% sa-

biedriskā labuma projektiem. Noslēgusās trīs projektu pieņemšanas kārtas, kurās kopā saņemti 144 projekti, no tiem 71 projekts uzņēmējdarbībā.

Apstiprināti 25 uzņēmējdarbības projekti, no tiem 6 jau pilnībā īstenoti un uzsākti uzraudzība. Inguna Ozola projekta realizācijas laikā iegādājās 2 stāvu krāsnis maizes cepšanai, konditorejas krāsni, mīklas mīcītāju, darba galdus, papildu aprīkojumu maizes un bulciņu cepšanai. Tādējādi izdevies būtiski palielināt ražošanas apjomu, kā arī paplašināt piedāvāto sortimentu ģimenes ražošanas uzņēmumā “Ozoli” mājas apstākļos. Lienes Neilandes jaunizveidotais uzņēmums SIA “ALIREM” iegādājās specializēto autotransportu pakalpojumu nodrošināšanai cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Transportlīdzeklis paredzēts 7 pasažieru

**BIEDRĪBA
“SATEKA”**

- Teritorija: Gulbenes novads.
- Dibināta: 2007.
- Biedru skaits: 55.
- Adrese: Ābeļu iela 17, Gulbene.
- Darba laiks: darba dienās no plkst. 8–17. Apmeklētājus pieņem: otrdienās 9–12, ceturtdienās 10–16 (vēlams iepriekšēja pieteikšanās). Tālrunis: 26330257.
- Biedrības koordinatore Daiga Gargurne, tālrunis: 29177019, e-pasts: daiga@sateka.lv.
- Mājaslapa: www.sateka.lv, e-pasts: sateka@sateka.lv.

pārvaļāšanai, no kuriem divi pasažieri var būt ratinārkreslos. Šis transports dos iespēju invalīdiem un cilvēkiem ar kustību traucējumiem doties izbraukumos un ekskursijās.

Sabiedriskā labuma projektu rīcībā ir apstiprināti 23 projekti, un diviem uzsākta uzraudzība. Gulbenes novada domes projektā pie septiņām Gulbenes novada bibliotēkām tika uzstādītas un labiekārtotas āra lasītavas. Tagad Daukstu, Mālmuižas, Litenes, Gaujasrēveļu, Stāmerienas, Kalnienas un Stradu iedzīvotājiem ir jauna iespēja izmantot bibliotēkas pakalpojumus ārpus bibliotēku telpām – spēlēt spēles (dambreti, riču-raču), lasīt preses izdevumus, izmantot bezmaksas internetu un planšetdatorus.

Atbalstīti arī projekti, kas attīsta kultūrvēsturiskos objektus, – atjaunoti Gulbenes evaņģēliski luteriskās baznīcas logi, griesti un sienas. Notiek pie baznīcas esošā Mārtiņa Lutera pieminekļa restaurācija. Druvienas muižas pils torņa atjaunošana ļaus attīstīt jaunas aktivitātes šajā vietā.

Daiga Gargurne, biedrības “Sateka” koordinatore

Sortimentu paplašina ģimenes ražošanas uzņēmums “Ozoli”

LEADER PROJEKTI – ZIEMEĻLATGALES ATTĪSTĪBAI

Pirmā LEADER projektu kārtā pērn noslēdzās ar visaugstāko aktivitāti, kas bija 4,1 projektu pieteikumu uz 1000 iedzīvotājiem Latvijā. Biedrībai “Balvu rajona partnerība” tas bija prieks par ieguldītā darba rezultātu un reizē arī liela atbildība projektu vērtēšanas procesā, kā arī ieviešanas uzraudzībā.

Partnerības vietējās attīstības stratēģija iepriekšējā periodā tika īstenota 7 kārtās, iesniegti 296 projekti, no kuriem apstiprināti 191 projekts. Kopā plānoša-

nas periodā apgūts publiskais finansējums gandrīz 1 miljons eiro apmērā.

Biedrībai “Balvu rajona partnerība” 2014.–2020. gada plānošanas periodā pieejami 1,2 miljoni eiro LEADER finansējuma. Līdz 28. septembrim noslēgtas trīs projektu pieņemšanas kārtas. Pirmajās divās saņemti 125 iesniegumi, no kuriem 69 projekti iesniegti aktivitātē “Vietas potenciāla attīstības iniciatīva” un 56 projekti aktivitātē “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”.

IK “Kārlis Mieriņš” īstenojis pirmo mājražotāju projektu “Transports

bioloģiskās produkcijas tirdzniecībai”. Iegādāts transportlīdzeklis ar refrīžeratoru, lai tiešajā tirdzniecībā realizētu lauksaimniecības produkciju, kura saražota IK “Kārlis Mieriņš” un IK “Mieriņš un Dēli” saimniecībās. Pašnodarbinātā persona A. Prancāns īstenojis projektu “Mobilās transformējamās skatuves iegāde”, kura mērķis ir sniegt jaunu kvalitatīvu pakalpojumu Ziemeļlatgalē, organizējot kultūras, izglītības un privātos pasākumus brīvā dabā.

Uzņēmums SIA “GA Mežs” īstenojis projektu “Pakalpojumu sniegšana

ATBALSTS AKTĪVIEM IEDZĪVOTĀJIEM ĀDAŽU NOVADĀ

SIA "Soira" ražotie sieri

BIEDRĪBA "GAUJAS PARTNERĪBA"

- Teritorija: Ādažu novads.
- Dibināta: 2009.
- Biedru skaits: 17.
- Adrese: Pirmā iela 38 a, Ādaži, Ādažu novads, LV-2164.
- E-pasts: gaujaspartneriba@inbox.lv.
- Administratīvā vadītāja: Gunta Dundure, tālr. 26566190, e-pasts: gunta.dundure@adazi.lv.
- Administratīvā vadītāja vietniece: Ineta Martuzāne, tālr. 29254554, e-pasts: martuzane.ineta@inbox.lv.
- Mājaslapa: www.gaujaspartneriba.lv, sociālie tīkli: <https://twitter.com/GaujasPartneriba>, <https://www.facebook.com/gaujaspartneriba/>.

Biedrība "Gaujas Partnerība" darbojas tikai Ādažu novadā, un tās darbības misija – sekmēt un līdzsvarot teritorijas attīstību, lai palīdzētu novada iedzīvotājiem pašiem uzlabot dzīves kvalitāti un labklājību savā dzīvesvietā.

Iepriekšējā plānošanas periodā Ādažu novadā LEADER projektu īstenošanai varēja izmantot gan Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) finansējumu, īstenojot 31 projektu, gan Eiropas Zivsaimniecības fonda finansējumu, īstenojot 8 projektus.

Šajā plānošanas periodā pieejams tikai ELFLA finansējums, kas līdz 2018. gada beigām ir 284 439 eiro. Lai vairāk atbalstītu uzņēmējdarbības attīstību novadā, tam nolemts novirzīt

60% no kopējā publiskā finansējuma. Pateicoties labvēlīgākiem finansējuma saņemšanas nosacījumiem, interese par LEADER projektu īstenošanu uzņēmējdarbības jomā tagad ir krietni lielāka – kopš 2016. gada sākuma biedrība izsludinājusi 2 kārtas, un 19 no 31 iesniegtā projekta iesnieguma bija tieši šajā jomā. Kopā pieprasītais publiskais finansējums iesniegtajos projektos 3 reizes pārsniedz Ādažu novadam atvēlēto ELFLA finansējumu.

Priecājamies par visiem 7 jau apstiprinātajiem 1. kārtas projektiem, kas tiek īstenoti. Līdz 2018. gada sākumam plānots izveidot notekūdeņu attīrīšanas dūņu kompostēšanas laukumu, attīstīt oriģinālsieru ražotnes

darbību, izveidot atpūtas vietu pie Dūņezera, uzlabot velo infrastruktūru Ādažu novadā, izveidot vietu izglītojošām nodarbībām bērniem un bērniem ar īpašām vajadzībām, uzlabot sporta infrastruktūru Garkalnes ciemā.

Vienu no LEADER projektiem "Investīcijas Latvijas oriģinālsieru ražotnes attīstībā un siera realizēšanai tirgū" īsteno SIA "Soira" – amatniecības sieru ražotājs, kas pēc projekta pabeigšanas var turpināt strādāt labiekārtotās telpās, papildinājis materiāli tehnisko bāzi un spēs palielināt ražošanas apjomus. Uzņēmuma mērķis ir nostiprināt konkurētspēju, piedāvājot ar novadu saistītu produkciju, tādējādi veicinot Ādažu atpazīstamību Latvijā un ārpus tās. **■**

Gunta Dundure, biedrības

"Gaujas Partnerība" administratīvā vadītāja

mežsaimniecībā teritorijas attīstības veicināšanai", izveidojot konkurētspējīgu uzņēmumu, radot jaunus pakalpojumus un kvalitatīvus darba apstākļus.

Projekta "Velomaršrutu izveide un attīstība Balvu novadā" īstenošanas laikā izveidoti divi marķēti velomaršruti Vīksnas un Briežuciema pagastos.

Uzņēmums SIA "Wake Up" īstenojis projektu "Balvu veikparka izveide". Uzņēmējdarbības ilgtermiņa mērķis ir modernizēt tūrisma iespējas un infrastruktūru Balvu pilsētas viesiem, kas sekmēs arī citu uzņēmējdarbības veidu attīstīšanos. SIA "Wake Up" iegādājusies pamatlīdzekļus – trīs

trošu lineāro veikborda sistēmu, moduļa tipa māju ar laipu un laivu, kā arī veikborda inventāra komplektu.

Viļakas novada tūrisma informācijas centrs īstenojis projektu "Tūrisma vides stendi Viļakas novadā", izgatavojot un uzstādot 9 informācijas standus, lai nodrošinātu informācijas pieejamību tūristiem, kas ekskursijā pa pilsētu izvēlējušies doties bez gida.

Rugājos biedrība "Mēs pasaulē" ierīkojusi skeitparku, iegādājoties arī vairākus BMX velosipēdus, skrituļdēļus, dažāda izmēra skrituļslidas. **■**

Iļona Džigure, "Balvu rajona partnerības" administratīvā vadītāja

BIEDRĪBA "BALVU RAJONA PARTNERĪBA"

- Teritorija: Balvu, Baltinavas, Rugāju un Viļakas novadi.
- Dibināta: 2003.
- Biedru skaits: 46.
- Adrese: Tautas iela 1, Balvi.
- Administratīvā vadītāja asistents: Liene Pomere, tālr. 25623775.
- E-pasts: balvurajpartneriba@gmail.com.
- Darba laiks: darba dienās no plkst. 8.30 – 17.00 (tikšanās laiku vēlams iepriekš saskaņot).

MEŽSAIMNIECĪBA

LAIKS IZMANTOT ES ATBALSTA IESPĒJAS MEŽIEM!

Lauku atbalsta dienests (LAD) izsludinājis projektu iesniegumu pieņemšanu ES Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Lauku attīstības programmas (LAP) pasākumā „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un meža dzīvotspējas uzlabošanā”. Pasākumā pieejamais kopējais publiskais finansējums ir 8,5 miljoni eiro.

Foto: Samīte Grundsteine

Saimnieks jaunaudzē kopšanu veicis ar ES finansiālu atbalstu

Apakšpasākumam “Meža ieaudzēšana” izsludinātas divas kārtas, – tas nozīmē, ka projektus LAD varēs iesniegt divu mēnešu garumā: no 2017. gada 9. oktobra līdz 9. novembrim un no 2017. gada 10. novembra līdz 11. decembrim.

Abos pārējos apakšpasākumos – “Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana” un “Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai” – ir izsludināta tikai viena kārta. Projektu iesniegumus LAD varēs iesniegt no 2017. gada 9. oktobra līdz 9. novembrim.

Izmaiņas noteikumos

Vasaras sākumā izdotajos noteikumos Nr. 455 “Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un ES atbalstu pasākuma “Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvot-

spējas uzlabošanā” īstenošanai” tika izdarīti grozījumi.

Varbūt iepriekš bija kāds, kas nevarēja pretendēt uz atbalstu tikai tāpēc, ka noteikumi noteica, ka pasākumu īstenošanas vieta ir Latvijas lauku teritorija. Vairs tā nebūs problēma, jo turpmāk pasākumu īstenošanas vieta būs visa Latvijas teritorija.

Grozījumi paredz, ka, realizējot apakšpasākuma “Meža ieaudzēšana” aktivitātes, varēs izmantot stādāmo materiālu ar kategoriju “ieguves vieta zināma”. Izņēmums ir priežu. Veicot mežaudžu atjaunošanu vai ieaudzēšanu, jāizmanto stādāmais materiāls, kas ražots atbilstoši normatīvajiem aktiem par meža reproduktīvo materiālu, tas nozīmē, ka priežu kategorija “ieguves vieta zināma” nederēs. Jāņem vērā, ka, valdošajai sugai izmantojot šīs ka-

tegorijas stādāmo materiālu, atbalsta intensitāte būs 60%, nevis 70%.

Atgādinām, ka, plānojot aktivitātes, kas saistītas ar meža ieaudzēšanu/atjaunošanu, kokaudzētāvās laikus nepieciešams rezervēt atbilstošu stādāmo materiālu projektu īstenošanai, lai nesanāk tā, ka projekts uzrakstīts, apstiprināts, bet to nevar īstenot stādāmā materiāla dēļ.

Aicinām zemes un meža īpašniekus būt aktīviem un izmantot ES atbalsta iespējas! Plašāku informāciju var saņemt semināros, vai individuāli konsultējoties ar Meža konsultāciju pakalpojumu centra speciālistiem (www.mkpc.lv).

Ieva DONIŅA,
MKPC Zemgales nodaļas
mežsaimniecības vecākā
konsultante
e-pasts: ieva.donina@mkpc.llkc.lv
tālrunis: 63050477

MEDĪBAS AR DZINĒJIEM

No 1. oktobra ir atļautas medības ar dzinējiem vai traucēšanu. Saskaņā ar Medību noteikumiem medības ar dzinējiem vai traucēšanu ir atļautas no saullēkta līdz saulrietam no š. g. 1. oktobra līdz nākamā gada 31. martam, bet mežacūku dzinējmedības – līdz nākamā gada 31. janvārim.

Jau 2014. gadā Latvijā tika konstatēta mežacūku saslimšana ar Āfrikas cūku mēri (ĀCM). Šo gadu laikā slimība no valsts ziemeļaustrumiem ir nonākusi līdz Kurzemei.

Ņemot vērā ĀCM izplatību, medību platībās, kur ir noteiktas ĀCM riska zonas, medības ar dzinējiem vai

traucēšanu atļauts organizēt, ja medību vadītājs nodrošina Pārtikas un veterinārā dienesta noteikto medību higiēnas (biodrošības) prasību ievērošanu un izpildi. Medību biodrošība paredz, ka aizliegts atstāt mežā medījumu blakusproduktus (iekšējos orgānus, ādas u. c.), tie jāsadedzina, jāaprok vai jāievieto speciāli tam paredzētos konteineros. Visās ĀCM ierobežojumu teritorijās nomedītājam mežacūkām jānodrošina paraugu ņemšana un nodošana laboratoriskai izmeklēšanai, medījumu uzglabājot līdz laboratorisko atbilžu saņemšanai. Medījuma pirmapstrāde un uzglabāšana jāveic medību mājās vai tam piemērotās telpās, nevis lauksaimniecības dzīvnieku novietnēs. Tāpat

medību vadītājam jānodrošina medībās iesaistīto personu apavu, transportlīdzekļu un aprīkojuma dezinfekcija pēc (ja nepieciešams, arī pirms) medībām.

Ja mednieki noteiktās medību higiēnas (biodrošības) prasības neievēros, Valsts meža dienests ir tiesīgs konkrētajās medību platībās aizliegt dzinējmedības.

Valsts meža dienests un Pārtikas un veterinārā dienests atgādina, ka katram vajadzētu padomāt, vai ar savu rīcību mēs nesekmējam ĀCM izplatību. Kamēr mēs domāsim tikai par sevi un skatīsimies tikai sava medību iecirkņa vai pagasta līmenī, rezultāts izpaliks.

Selva Šulce,

Valsts meža dienesta preses sekretāre

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

PASAULĒ

EK PRET DIVĒJĀDAS KVALITĀTES PRODUKTIEM

Eiropas Komisija (EK) pieņēmusi pamatnostādnes par ES pārtikas un patērētāju tiesību aizsardzības jomu tiesību aktu piemērošanu divējādas kvalitātes produktiem.

Pamatnostādnes palīdzēs valstu iestādēm noteikt, vai uzņēmums pārkāpj ES tiesību aktus, dažādās valstīs pārdodot divējādas kvalitātes produktus. Žans Klods Junkers, EK priekšsēdētājs: "Es nepieļaušu, ka dažviet Eiropā cilvēkiem tiek pārdota zemākas kvalitātes pārtika nekā citās valstīs, neraugoties uz to, ka iepakojums un zīmols ir identiski. Mums tagad ir jāpiešķir valstu iestādēm plašākas pilnvaras, lai pārtrauktu jebkādu nelikumīgu praksi, lai kur tā pastāvētu."

Norādēs ir izklāstītas un izskaidrotas attiecīgās prasības, kas izriet no ES pārtikas aprites un patērētāju tiesību aizsardzības jomu tiesību aktiem, uz kuriem iestādēm jāatsaucas, analizējot iespējamu divējādas kvalitātes produkta gadījumu. Pamatojoties uz "Pārtikas produktu informācijas regulu" un "Negodīgas komercprakses direktīvu", valstu patērētāju tiesību aizsardzības un pārtikas aprites jomas iestādes soli pa solim var noteikt, vai ražotāji pārkāpj šos regulējumus. Gadījumā, ja pārkāpumam ir pārrobežu aspekts, patērētāju tiesību aizsardzības iestādes var to risināt, izmantojot Eiropas mērogā darbojošos Patērētāju tiesību aizsardzības sadarbības tīklu.

Papildinot norādes, Komisija izstrādā metodiku ar mērķi uzlabot pārtikas produktu salīdzinošo testēšanu, lai dalībvalstis varētu šo jautājumu apspriest, balstoties uz pamatotu un kopīgu zinātnisku bāzi, kas ir vienāda visiem. EK Kopīgajam pētniecības centram (JRC) ir atvēlējusi 1 miljonu eiro šīs metodikas izstrādāšanai. EK arī finansē turpmāku darbu pie pierādījumu vākšanas un izpildes nodrošināšanas, piedāvājot 1 miljonu eiro dalībvalstīm pētījumu vai izpildes nodrošināšanas pasākumu īstenošanai.

BEIGAS ES CUKURA KVOTU SISTĒMAI

Šī gada 30. septembrī, gandrīz 50 gadus pēc ieviešanas, beigusi pastāvēt ES pēdējā lauksaimniecības kvotu sistēma, kas regulē cukura ražošanu ES.

Lēmumu atteikties no cukura kvotām Eiropas Parlaments un ES dalībvalstis pieņēma 2013. gadā īstenotajā kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) reformā pēc plaša reformu un pārstrukturēšanas procesa, kas sākās 2006. gadā. 2006.–2010. gadā cukura nozari ievērojami pārstrukturēja, un šim mērķim tika sniegts atbalsts 5,4 miljonu eiro apmērā. Eiropas Komisija uzskata, ka atteikšanās no kvotu sistēmas ražotājiem devusi iespēju pielāgot ražošanu tirgum, tajā skaitā eksportam uz jauniem tirgiem.

Lai ES cukura nozarei turpinātu palīdzēt situācijās, kad cukura tirgū rodas negaidīti traucējumi, EK var izmantot dažādus kopējās lauksaimniecības politikas pasākumus. Piemēram,

izmantojot iespēju sniegt atbalstu cukura uzglabāšanai privātās noliktavās, kā arī veikt krīzes situācijām domātus pasākumus, kad tirgus cenas strauji pieaug vai samazinās. Lauksaimniekiem ir pieejams arī ienākumu atbalsts tiešmaksājumu veidā, un ES dalībvalstīm ir iespēja sniegt tā saukto brīvprātīgo saistīto atbalstu grūtībās nonākušām nozarēm, tostarp cukurbiešu audzētājiem.

Arī pēc kvotu sistēmas beigām tiek saglabāta iespēja kolektīvās sarunās vienoties par vērtības sadales noteikumiem līgumos, kas noslēgti starp ES cukurbiešu audzētājiem un cukura ražotājiem. Gatavojoties kvotu sistēmas beigām, Eiropas Komisija ir arī uzlabojusi cukura tirgus pārredzamību. Jaunizveidotais Cukura tirgus novērošanas centrs nodrošina īstermiņa analīzi un statistiku par cukura tirgu, kā arī analīzi un prognozes, lai lauksaimniekiem un pārstrādātājiem palīdzētu darbu organizēt efektīvāk.

COPA-COGECA PRET LIELLOPU GAĻAS IMPORTU

ES lauksaimnieku organizācija COPA-COGECA iebilst pret Eiropas Komisijas plāniem brīvās tirdzniecības līgumā ar Latīņamerikas tirdzniecības bloka Mercosur valstīm (Brazīlija, Argentīna, Urugvaja, Paragvaja un Venecuēla) iekļaut liellopu gaļu.

COPA-COGECA Gaļas grupas priekšsēdētājs Žans Pjērs Flerī norāda, ka liellopu gaļas iekļaušana brīvās tirdzniecības līgumā ar Mercosur valstīm nopietni apdraudētu ES gaļas lopu audzētājus. Oktobra sākumā notika kārtējais sarunu raunds par brīvās tirdzniecības līgumu starp ES un Mercosur valstīm, kurā citstarp paredzēts bez muitas tarifiem no Latīņamerikas ik gadu ievest liellopu gaļu 70 000 tonnu apmērā.

Žans Pjērs Flerī: "Nav saprotams, kādēļ Eiropas Komisija ir pieļāvusi līgumā iekļaut liellopu gaļu, ņemot vērā, ka joprojām turpinās skandāls ap liellopu gaļu Brazīlijā, desmtiem gadu tiek viltoti eksporta sertifikāti un trūkst izpratnes par veterināro prasību ievērošanu." COPA-COGECA norāda, ka muitas tarifu atcelšana 70 tūkst. tonnu gaļai no Mercosur ir ekvivalenta 1,7 miljoniem zīdītājgovu un 40% no ES liellopu gaļas patēriņa. ES lauksaimnieku organizācija uzsver, ka EK plāni apdraud ne tikai ES gaļas lopu audzētājus, bet var ietekmēt nodarbinātību lauku apvidos, kur nav citu alternatīvu nodarbošanās iespēju kā liellopu audzēšana.

Informāciju sagatavoja **Iveta Tomsons**, LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2017. GADA NOVĒMBRĪ

Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu,
iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums
vai iesniegšanas beigu datums.

Terminš		Oktobris												Novembris												Decembris											
		1	2	10	15	16	17	19	20	24	25	26	30	31	1	2	6	9	10	14	15	16	19	20	24	25	30	1	11	15	20	31					
Valsts atbalsts	Atbalsts kvalitatīvas sēklas sagatavošanai un izmantošanai																																				
	Fitosanitāro pasākumu kompensācijas																																				
	Kompensācijas dzīvnieku infekcijas slimību gadījumos																																				
	Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības shēmā																																				
	Atbalsts dalībai nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā																																				
	Atbalsts dalībai aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību shēmā																																				
	Kreditprocentu dzēšana																																				
	Riska pārvaldība																																				
	Meža ieaudzēšana																																				
	Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana																																				
	Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai																																				
	Tirdzniecības pasākumi																																				
	Zvejas flotes modernizācija																																				
	Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā																																				
	Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde																																				
	Inovācija																																				
	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																																				
	Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats																																				
	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTĀJIEM																																				
	Dabas resursu nodokļa pārskats																																				
Grāmatvedība un nodokļi	Nekustamā īpašuma nodoklis																																				
	Darījumu kvītis																																				
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																																				
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																																				
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																																				

BIOLOĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA

IZVĒLAS BIOLOĢISKU AITU AUDZĒŠANU

Brocēnu novada Remtes pagasta "Pumpuri" atrodas dziļi meža vidū, taču ceļa galā paveras sakoptas saimniecības lauku ainava ar aitu ganāmpulku, dīķi, ābeļu dārzu un kūti aitām.

Saimnieki Andris un Marita Fogeļi vispirms rūpējas par savu ganāmpulku, paši pagaidām var padzīvot vagoniņā, sapņojot par mazu mājiņu dīķmalā. Ierodas ap pusdienlaiku, kad saimniekiem mazliet brīvāks. Vēlāk atkal jāved nopļautais āboliņa atāls teķīšiem, kas atrodas kūtī nobarošanai. Saimnieks Andris Fogelis sagaida pie pašu uzceltās aitu kūts. Tā uzcelta saviem spēkiem, abiem dēliem Raitim un Artim ar savām otrajām pusītēm Inesi un Initu smagi strādājot, no laukos savāktajiem akmeņiem uz vecajiem kūts pamatiem. Zemi 30 hektārus Andris mantojis no sava vectēva, vēl 30 ha dēls Artis nopircis. Pirmajos gados gan tikai atbraukuši malku sazaģēt, jo dzīvesvieta ir Saldus pilsētā. Tad visa ģimene kopīgiem spēkiem sākusi apkārtnes sakopšanas darbus. Strādāt nācies visiem, arī mazbērniem, jo saimniecībā elektrības nav, interneta nav. Ir tikai lauki, šūpoles un akmens kaudzes. Bet bērni ir apmierināti un jautā, kad atkal brauksim pastrādāt uz dziļajiem laukiem?

Saimniecei Maritai siltumnīcā ienākušās vīnogas, mazdārziņā izauguši dārzeņi, lai pašu ģimenei būtu veselīgi produkti. Sirdspriekam – skaista puķudobe.

Vispirms iestādīts ābelīdārzs

Iestādīsim ābelīdārzu, kur likt ābolus, gan jau izdomāsim, – tā, dodoties uz "Pumpuriem", nolēmuši Māris un Marita. Saimniekiem 2006. gadā radusies iespēja rakstīt projektu mazo saimniecību pārstrukturizēšanai, un tika piešķirti 5000 lati. Par šo naudu no Pūres dārzkopības izmēģinājumu stacijā viņi iegādājās ābeļu stādus dārza ierīkošanai viena hektāra platībā. Pūres stādudzētavā laimējās vēlā pavasarī atrast ābelīšu stādus par 1 latu gabalā. Jau saplaukušus, ar palielām lapiņām. Cītīgi laistot, izauga visas ābelītes. Taču, kā stāsta Andris, ar ābelītēm katru gadu notikušas ķibeles. Pirmajā gadā peles

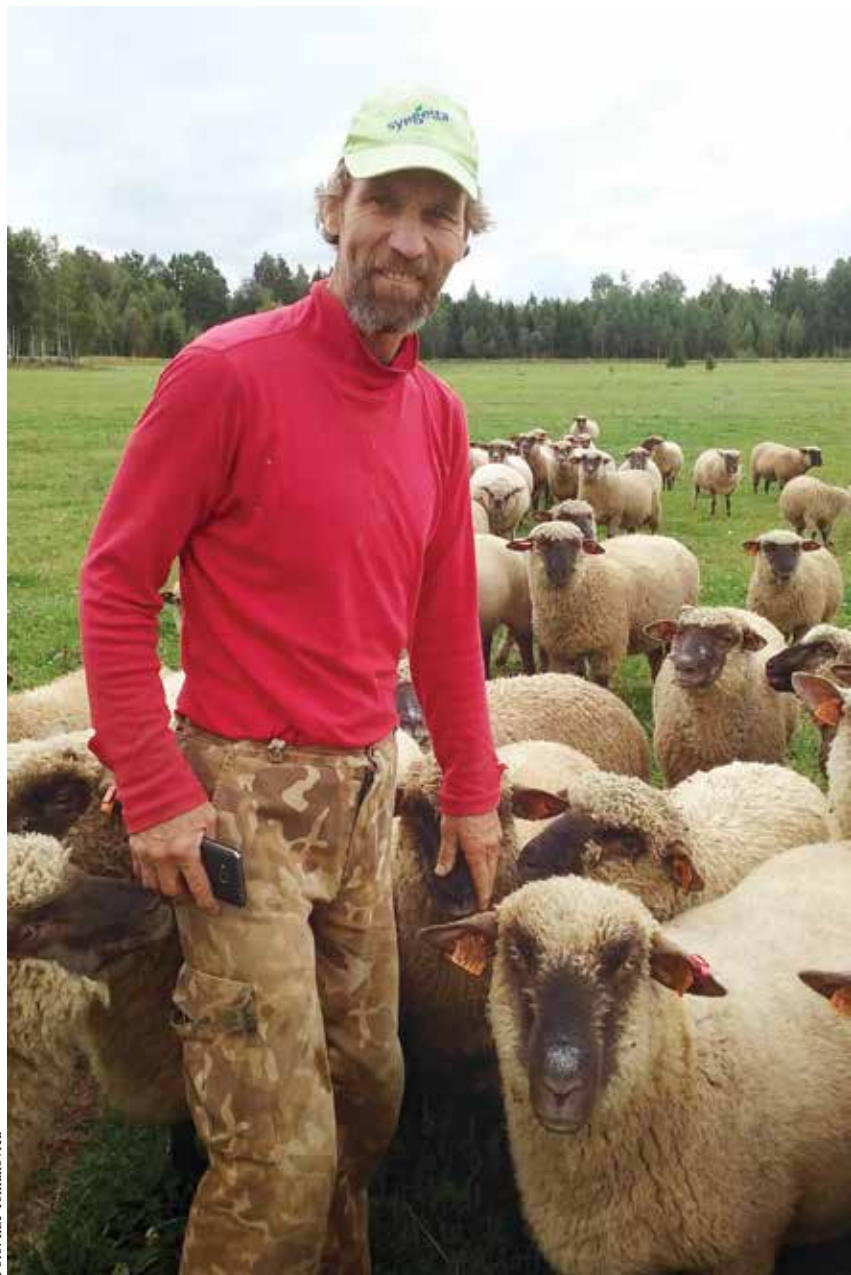

Foto: Ilze Tomanoviča

Andris Fogelis ar savu ganāmpulku

nopostījušas 10% no stādījumiem, pēc tam stirnas un zaķi ņēmuši savu tiesu. Nācies stādīt izkritušās ābelītes no jauna, par saviem līdzekļiem. Tā no divām šķirnēm nu jau ir pie 30 ābeļu šķirnēm. Un līdz pirmajai ražai, tāpat arī naudai, vēl krietns laiks jāgaida.

Apstākļi liek izvēlēties aitikopību

Zeme ir, un kaut kas taču ir jādara, jo kā saimnieks saka: "Pensija pēc piecām minūtēm!" Šajā meža vidū ar graudkopību nodarboties nevar, jo visu nopostīs meža zvēri, piena lopkopība

arī neder, jo pēc piena savācējmašīna sliktā ceļā dēļ iebraukt nevar, paši invest arī nespēs. Atliek vienīgi aitas. Un nevis parastā saimniecība, bet bioloģiskā. Andris kopā ar dēlu Arti brauca uz Ozolniekiem mācīties par bioloģisko saimniekošanu un ieguva sertifikātus.

LLKC Saldus konsultāciju biroja speciālisti 2016. gadā uzrakstīja projektu mazajiem lauksaimniekiem "Aitu ganāmpulka, lauksaimniecības tehnikas un ganību aprīkojuma iegāde aitikopības saimniecības izveidošanai Andra Fogeļa saimniecībā".

► 16. lpp.

◀ 15. lpp.

Andris Fogelis saka: "Liela nozīme tajā, ka izvēlējos veidot šķirnes aitu ganāmpulku, ir profesorei Dainai Kairīšai un viņas teiktajam par to, kādas galvenās pazīmes jāņem vērā, izvēloties aitas. Profesore piekrita būt mana ganāmpulka pārraudze. Liels paldies viņai."

Daina Kairīša, profesore, Dr. agr.: "Izvēloties aitu mātes, ir trīs būtiski aspekti. Pirmais – auglīgums, lai jēri dzimtu regulāri. Otrais – pienīgums, lai aita spētu mazuļus izbarot. Trešais – mātišķais instinkts, lai aita pati audzinātu savu jēru, nevis uzliktu šo pienākumu uz jau tā noslogotā saimnieka pleciem. Arī teļa izvēlē ir trīs pamatlietas, – tam jābūt gaļas šķirnes, kas nodrošina pēcnācēju ātraudzību. Jābūt labai barības izmantojamībai un liemeņa kvalitātei. Ja visi šie kritēriji ievēroti, var cerēt uz labiem jēriem un kvalitatīvu gaļu kā galaproduktu."

Foto: Ilze Tomanoviča

Marita un Andris Fogeli

Pašam krietni jāmācās

Taču nu saimnieks saprot, ka arī pašam ir krietni jāmācās par aitu audzēšanu, ēdināšanu, par jēriņu saņemšanu un apkopšanu un vēl daudzām lietām. Viņš daudz apguvis, lasot grāmatas, daudz pamācību atradis internetā un pieredzes apmaiņas braucienos esošajās aitu audzētāju saimniecībās.

"Tā 2016. gada 27. maijā atvedām savas pirmās 40 Latvijas tumšgalves šķirnes aitiņas no Limbažu novada bioloģiskās šķirnes aitu audzētāju saimniecības SIA "Mikaitas", priecīgi stāsta saimnieks. Šobrīd pamatganāmpulkā ir 64 aitu mātes un šķirnes teļi. Šķirnes aitas bija jāved no Limbažiem, jo Kurzemē nav nevienas nopietnas sertificētas Latvijas tumšgalves šķirnes aitu audzētāju saimniecības, jo profesore mudinājusi izvēlēties audzēt tieši šīs šķirnes aitas.

Projektu īstenojot, tika ierīkots pamatīgs aploks pie kūts. Tāds, lai vilki netiktu pie aیتām, kas šajā vietā ir ļoti svarīgi. Saimniecībai visapkārt ir lieli mežu masīvi, purvs. Vilkiem, lūšiem un citiem meža dzīvniekiem – īsta paradīze. Āpsi un jēnoti nāk uz ābeļdārzu mieloties ar āboliem, sagrauz karstupeļus. Andrim ir laba sadarbība ar apkārtnes medniekiem, kuri pagājušā gadā nošāvuši divus vilkus.

Par projektā piešķirto naudu iegādāts arī elektriskais gans, arklis un pie traktora pieliekamas dakšas aitu kūts tīrīšanai. Saimnieks gan met akmeni Lauku atbalsta dienesta dārziņā par, viņaprāt, lieko birokrātiju. Jāpamato, kāpēc pērk tik lētu arklis un veikalā pirktam jaunam elektriskajam ganam čekā jāatzīmē, ka patiešām jauns. Arī visus 15 tūkstošus nevar saņemt. No tiem atskaita gan naudu par projekta rakstīšanu, gan uzraudzību pēc projekta realizēšanas.

Saimnieka nākotnes plāni

Andris iecerējis pamatganāmpulkā turēt ap 100 Latvijas tumšgalves šķirnes aitu mātes. Viņš vēlas uzcelt vēl vienu kūti 50 gaļas šķirnes aیتām. Šādu daudzumu izvēlēties tādēļ, lai varētu viens savu bioloģisko hobija saimniecību apkopt. Taču, lai karstākajā siena laikā pats varētu sagatavot kvalitatīvu sienu savam ganāmpulkam, nepieciešama ruļļu prese. Kaimiņi ir ļoti tālu, un viņiem pašiem siens jāpresē saulainajā laikā. Un bioloģiskajā saimniecībā pat prese jābūt sertificētai. Saimnieks saka, ka projekta īstenošana disciplinē, neļauj slinkot un darīt pavirši. Visiem dokumentiem bioloģiskajā saimniecībā vienmēr jābūt kārtībā un jebkurā brīdī

uzrādāmiem neskaitāmajām kontrolēm. Tāpēc pirms jauna projekta rakstīšanas gan trīsreiz padomāšot.

Visas grūtības atsverot lauku miers un klusums, ko reizēm gan pārtrauc vilku gaudas un lūšu ļaudēšana, briežu bulļu cīņas un lapsu riešana. Andris un Marita smeļ, ka šeit tomēr esot drošāk nekā lielajās pilsētās...

Ilze TOMANOVIČA,
Brocēnu novada lauku
attīstības konsultante
e-pasts:
ilze.tomanovica@llkc.lv
tāl. 27806185

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapa" redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests "UnitedPress Tipogrāfija"

"Lauku Lapa" var abonēt Latvijas
Pastā, abonēšanas indekss 1163.
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma
"Lauku Lapa" rakstus, atsauce
obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem
Apgāda rakstiska atļauja.